

 Publicație pastoral-misionară

NĒPSIS

**Parohia Ortodoxă „Acoperământul Maicii Domnului”
din s. Ghidighici, mun. Chișinău**

Apare cu binecuvântarea Î.P.S. Vladimir, Mitropolit al Chișinăului și al întregii Moldove

**Tema numărului:
Învierea Domnului, Femeile Mironosițe,
Slujirea femeilor în Biserică**

Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, și pe noi pre pământ ne
învrednicește cu inimă curată să Te slăvim.

Dragă cititorule,

De-a lungul istoriei creștinismului, botezul și sărbătoarea Învierii au avut o legătură firească!

Botezul de astăzi este absent din viața Biserii, respectiv din mintea noastră, ca un eveniment important, sărbătoare pascală – Comemorarea morții și învierii lui Hristos! Botezul este absent din Liturghia Bisericii. Liturghia înseamnă lucrare comună, adică o acțiune a întregii comunități, la care participă întreaga comunitate creștină, participă activ, nu ca spectatori, invitați, alăturați...

Culmea, dar bisericile protestante și neo-protestante au păstrat acest spirit comunitar, iar toate evenimentele – botezul, cununia, înmormântarea, necătând la forma specifică cultului, se petrec în sânul comunității și este sărbătoarea întregii comunități.

Așa era în primele veacuri ale creștinismului! Spre regret, astăzi botezul ortodox a deviat de la sensul lui inițial și a devenit un act privat, săvârșit separat de liturghie, uneori chiar și în afara bisericii (acasă, la restaurant), în absența comunității, „după ușile închise”, pentru un număr restrâns de invitați. Botezul s-a transformat într-o ceremonie privată, ruptă din contextul liturgic și viața comunității și s-a mutat într-un local bogat, pentru celebrarea cumătriei și colectarea banilor. Acolo orice lucru „necesar” este prezent: crâjme, dansatori, DJ, cântăreți și moderatori, colaci și daruri, doar că loc pentru Hristos acolo nu se găsește! Mai mult, accentul se pune pe evenimentul post-botez, decât pe importanța botezului propriu-zis.

Așa se întâmplă, că atunci, când o familie vrea să-și boteze copilul, se folosește cuvântul „cumetrie” și nu „botez”. De ce? Pentru că au rezervat localul, au împărțit colacii la cumetri, au comandat totul necesar de *a-le gurii*, iar botezul a fost lăsat pe ultimul plan, ca o parte a programului festiv.

În vechime creștinul știa, de exemplu, că Paștele în fiecare an este o recapitulare/reamintire a propriului său

Botez, a propriei intrări/inițieri în familia lui Hristos celui Înviat din morți. Mulți nu cunosc că slujba Învierii este în primul rând o Liturghie Baptismală – Liturghia Botezului. Lectura despre trecerea prin Marea Roșie, despre cei trei tineri aflați în cuptor, despre Iona în pânțele chitului, și altele, sunt citite celor ce urmează să primească botezul și spre aducerea aminte, celor ce au fost cândva botezați.

Respectiv, sărbătoarea Învierii Domnului, precum și Postul Mare s-au dezvoltat din slujba Botezului și nu se limitează doar la abținerea de la anumite produse alimentare și la „sfințirea de pască și ouă” din noaptea Învierii, ci sunt săvârșite pentru a înnoi viața noastră, pentru aducerea „nașterii celei de sus”! Postul era o anticipare și o pregătire pentru Botez, pentru a 2-a naștere care avea să se întâmple în noaptea Învierii – o taină pentru care Biserica s-a pregătit timp de patruzeci de zile de post și care constituie însăși esența, scopul și temeiul pentru bucuria pascală, bucuria nașterii duhovnicești, bucuria întregii comunități creștine. Așadar, Postul poate fi comparat cu femeia însărcinată, care este în așteptarea nașterii copilului. Bucuria nașterii o motivează pe femeie să depășească tot disconfortul, suferința sarcinii. Bucuria nașterii o face fericită pe ea și pe toți membrii familiei.

Postul s-a dezvoltat din pregătirea dublă a catehumenului (candidatului la botez) și a membrilor Bisericii, fiind timpul pregătirii intensive pentru „noaptea sfântă”, al cărei apogeu era „iluminarea” celor veniți la Hristos, celor ce căutau viața cu și în Hristos. Postul era o perioada de predică, învățătură și rugăciune, o pregătire durabilă pentru viață veșnică. Astfel, misiunea postului este să ne transforme întreaga viață într-o pregătire pentru întâlnirea cu Hristos. Pregătirea durabilă pentru botez, pentru a 2-a naștere, pentru viață veșnică!

Creștinul de azi cunoaște, că a fost cândva botezat, poate că are și un act, care confirmă oficierea botezului, dar nu știe că Botezul este o condiție pentru apartenența

NĒPSIS: Publicație pastoral-misionară a Parohiei Ortodoxe "Acoperământul Maicii Domnului" din s. Ghidighici, mun. Chișinău.

Apare cu binecuvântarea ÎPS Vladimir, Mitropolit al Chișinăului și al întregii Moldove (rezoluția din 14.03.2014)

Publicația este înregistrată la Ministerului Justiției al RM cu nr. 037160 din 09.04.2015 și la Camera Națională a Cărții: ISSN 2345-1297

Design : **Cromatix Creative Image Lab**
Machetare și tipar: **Artpoligraf SRL**

Fondator: **Gheorghe Oanța**

Redactor-șef: **Maxim Melinti**

Secretar de redacție: **Maria Melinti**

Corectori: **Svetlana Costin, Nina Micherin**

Adresa redacției: str. Ștefan cel Mare, 55, MD-2088, s. Ghidighici, mun. Chișinău

Tel.: 022-71-01-49, 0792-56-111, e-mail: ziarulnepsis@gmail.com

www.biserica-ghidighici.md

Varianta electronică a publicației: issuu.com/ziarulnepsis

Publicația se distribuie gratuit.

Tiraj: 500 ex.

sa la Biserică. Creștinul de azi nu mai trăiește Paștele, Cincizecimea, Nașterea și Botezul Domnului (Epifania sau Teofania), precum și întreaga liturghie, în legătura lor directă cu Botezul. Chiar dacă și cântă la acele sărbători imnurile „Câți în Hristos s-au botezat...”, preoții spun doar că cândva demult la acele sărbători catehumenii primeau botezul. Însă, nu se pune accent pe reamintirea promisiunilor, datorii noastre față de Hristos, de comunitatea creștină... Știe doar să aducă daruri la biserică, să care căldări cu aghiazmă, și să mănânce cozonac și ouă roșii...

Așadar, postul și slujba din noaptea Învierii sunt strâns legate de Botezul nostru. Botezul trebuie să revină în biserică, în cadrul liturghiei, să devină acțiunea întregii comunități, un eveniment solemn al nașterii noului creștin, prilej de bucurie și responsabilitate pentru toți creștinii ortodocși, nu doar pentru un număr mic de invitați la petrecere, cumetri și lăturași!

Nu obicei, ci taina nașterii în Hristos; nu petrecere, ci rugăciunea comună a creștinilor; nu cumetrie, ci botez; nu fală, ci modestie!!!

Hristos a Înviat! Adevărat a Înviat!

**Cu gânduri alese, preotul Maxim Melinti,
Paroh al Bisericii din satul Ghidighici,
Redactor-șef la ziarului „NEPSIS”**

HRISTOS DIN MORȚI A ÎNVIAT

*Hristos din morți a înviat,
Și lumii viu S-a arătat,
Lumină veșnică aduce
Și-n rai ceresc pe toți conduce.*

*Devine viu, nemuritor,
Al nostru mare Salvator.
Între popoare împăcare,
În haină nouă îmbrăcare.*

*Aducem astăzi mulțumire,
Primim din ceruri nemurire,
Credința vie o dorim
Și ca Adam să nu murim.*

*Căci lui Hristos ne închinăm
Și cu credință să-I cântăm:
Hristos din morți a înviat
Și mântuire El ne-a dat!*

Preotul Maxim Melinti

MITROPOLITUL BARTOLOMEU ANANIA: „BUCURIA ÎNVIERII SĂ VĂ DEVINĂ O NECURMATĂ ÎNVIERE LĂUNTRICĂ”¹

Se îngâna ziua cu noaptea când Maria Magdalena, probabil cu puțin înaintea celorlalte sfinte femei, a găsit piatra răsturnată de pe mormântul Domnului. Însăpăimântată, mironosița aleargă în cetate și le spune ucenicilor ce a văzut. Petru și Ioan se reped într-un suflet către grădină, urmați îndeaproape de aceeași Marie. Mai sprinten, Ioan ajunge întâiul, dar, tânăr fiind, nu îndrăznește să intre în mormântul din peretele de piatră decât însoțit de Petru care, mai vârstnic, îl ajunge gâfâind. Cutremurătorul adevăr le stă în față: Domnul nu este acolo! În cugetul lor foarte omenesc, aceasta înseamnă că trupul Învățătorului a fost sustras de necunoscuți, pentru pricini de neînțeles. Cu această tulburare se întorc în cetate.

Maria rămâne și plânge. Plânge chiar și în fața îngerilor: „Au luat pe Domnul meu și nu știu unde l-au pus!” Plânge și în fața Celui care, în semiobscuritatea dimineții, i se pare a fi grădinarul: „Dacă tu l-ai luat, spune -mi unde l-ai pus și eu îl voi lua de acolo”. În clipa următoare Grădinarul o cheamă pe nume. Ea își recunoaște Învățătorul, viu și întreg, îi rostește numele, îi ascultă cuvintele, îi primește porunca și făgăduința. Ea e primul martor al învierii.

De ce tocmai ea? De ce nu i S-a arătat Domnul mai întâi lui Petru, cel atât de înflăcărat în credințele și necredințele lui? De ce nu l-a preferat pe Ioan, cel mai iubit dintre ucenici, singurul care-L însoțise pe drumul Crucii? Iar dacă preferințele trebuiau să se îndrepte către o femeie, de ce nu i-a acordat acest privilegiu propriei Sale Maici, indiferent unde s-ar fi găsit ea în acel moment? De ce, neapărat, în socotința dumnezeiască a trebuit să fie Maria Magdalena?

Doctorul nu vine pentru cei sănătoși, spusese El, ci pentru cei bolnavi. Păstorul își părăsește turma în căutarea oii celei pierdute. Părintele tânjește după fiul rătăcitor și-i celebrează, cu brațele deschise, întoarcerea. Maria Magdalena e prototipul omului pentru care Domnul a venit în lume. Întâi și mai întâi pentru ea S-a întrupat, pentru ea a propovăduit, pentru ea a săvârșit minuni, pentru ea a suferit, pentru ea și-a vărsat sângele pe Cruce, pentru ea și pentru toată suflarea păcătoșilor lumii, asemenea ei căzuți și asemenea ei chemați. Nu, nu e vorba de un primat al credinței. Asemenea ucenicilor, și Maria se îndoie de perspectiva învierii, și ea o primise ca pe o simplă metaforă, și ea gândise că trupul Domnului fusese strămutat în altă parte.

Dar dacă Petru și Ioan s-au întors îngândurați în cetate, Maria continua să-și caute Învățătorul. Ceva mai târziu, Iisus avea să i Se arate lui Saul, pe drumul Damascului, tocmai pentru că acesta îl căuta, alerga după El. „Bateți și vi se va deschide, căutați și veți afla”.

¹ Pastorală la Învierea Domnului a ÎPS Bartolomeu, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Cluj, 2010. *Mitropolitul Bartolomeu* (n. 18 martie 1921, comuna Glăvile, județul Vâlcea – d. 31 ianuarie 2011, Cluj-Napoca) a fost un slujitor dărz al Bisericii lui Hristos, om al culturii, scriitor, predicator înțelept, mărturisitor, călit în necazuri și neînfrânt în încercări, supranumit „Leul Ardealului”.

Întru nădejdea deznădăduitului, Maria vedea acum, poate mai mult decât oricând, superba dominantă a sufletului ei: iubirea. Din iubire pot izvorî cunoașterea și credința.

Dacă pe Maria Magdalena trebuie s-o vedem în păcătoasa care i-a uns Domnului picioarele în casa fariseului Simon și asupra căreia El a rostit parabola celor doi datornici, atunci iubirea ei e mai puternică și mai grăitoare chiar decât aceea a fiului rătăcitor. În logica parabolei, femeia iubește mult pentru că i s-a iertat mult; în deznodământul întâmplării, Domnul îi iartă mult pentru că mult L-a iubit. Să mai citim odată textul din Luca 7, 36–50 și ne vom convinge că iubirea e lucrătoare. Și dacă pe aceeași Marie trebuie s-o recunoaștem în Betania săvârșind, simbolic și anticipativ, ritualul de înmormântare a Domnului, prin aceeași emoționantă ungere cu mir, iubirea ei capătă dimensiuni cosmice. De moartea lui Iisus se întunecă soarele, de învierea Lui se bucură îngerii. Maria Magdalena e cea dintâi care-I gătește Domnului îngroparea, ea va fi și cea dintâi care să se pătrundă de bucuria Învierii. E suprema Bucurie, aceea care încununează Iubirea.

Iubiții mei fii sufletești,

Totuși, nu Maria Magdalena este primul martor al învierii. Părintele Stăniloae spune – superb – că Învierea a început în iad. De pe Cruce El se pogoară întru cele mai de jos ale adâncului și li se arată protopărinților Adam și Eva, pe care-i ridică împreună cu cei asemenea încătușați. Și pentru ei murise pe Cruce, și față de ei avea de împlinit o făgăduință. Singura imagine potrivită este aceea a pogorării Lui la neamuri, izvorâtă din geniul iconografiei bizantine și atât de frumos rafinată în vechile noastre fresce și miniaturi. Nimeni nu L-a văzut pe Domnul înviind, dar mulți sunt cei ce L-au văzut înviat.

Deasupra, în rai, mai aștepta un martor: tâlharul răstignit de-a dreapta lui Iisus. Nu mai avusese timp pentru îndreptare, dar în ultima clipă se răscumpăraseră prin simpla recunoaștere a vinovățiilor sale și a Nevinovatului de alături. Bucuria învierii i se oferă și celui ce s-a trezit în ultima clipă din somnul – sau somnolența – cugetului.

Că învierea „a început” în iad, e un fel de-a spune, la măsura rostirii și priceperii noastre. Nu e vorba de momente succesive, ci de simultaneitatea prezenței lui Dumnezeu. În același timp, Iisus era „în mormânt, cu

trupul, în iad cu sufletul, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul”, după cum spune o rugăciune de taină a Sfintei Liturghii, care rezumă simultaneitatea evenimentului învierii ca întreg. Învierea nu e o mișcare în sine, ci un act operativ, un început perpetuu.

E adevărat că evenimentul pogorării la iad nu se bucură de popularitate biblică, singurul său temei scripturistic fiind acela din întâia Epistolă Sobornicească a Sfântului Apostol Petru, dar acest temei, departe de a fi o dobândă a timpului, e contemporan cu Evangheliile. El face parte integrantă din doctrina noastră asupra învierii, exprimând prima mișcare pe care a făcut-o Domnul îndată după moartea Sa pe cruce. Motivul pogorării e foarte frecvent în iconografie. „Porțile iadului le-ai sfărâmat, Doamne”, exclamă o stihiră din vecernia glasului al patrulea, iar una din cântările Sfintelor Paști o spune mai pe larg: „Pogorātu-te-ai întru cele mai de jos ale pământului și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice care-i țineau pe cei legați, Hristoase”.

Iubiți credincioși,

Într-o frescă a bisericii mănăstirii Clocociov Hristos este înfățișat pogorât undeva în subteran – sub nivelul colinelor din preajmă – dar nu liniștit ca în scena Botezului, ci viguros, dinamic, biruitor, cu tălpile pe porțile de aramă ale iadului, sfărâmate. Din două morminte îi ridică de mână pe Adam și pe Eva, eliberați acum din lunga lor așteptare, în timp ce Ioan Botezătorul Îl arată – ca și odinioară „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” – iar dreptii Vechiului Testament, de-o parte și de alta, mântuiți și ei, îl contemplă. Dedesubt, diavolul zace legat în lanțuri, sub stăpânirea unui înger care – în cazul nostru – îl ține de coarne, ca un semn că Belzebut nu mai are nici o putere și că neputința lui e veselia celor eliberați. Scena e reprezentarea cea mai autentică a învierii Domnului și o găsim nu numai în fresce, ci și în numeroase ferecături ale Evangheliei, pe coperta din față.

Erminiile recomandă, totuși și o reprezentare mai directă a învierii: Iisus Hristos deasupra mormântului puțin deschis, în haine albe, strălucitoare, binecuvintează cu dreapta și ține în stânga un steag cu cruce de aur, întru bucuria celor doi îngeri de alături și spre spaima ostașilor ce-L străjuiseră, căzuți cu fețele la pământ. E interesant să notăm că această reprezentare e cultivată mai ales de pictura bisericească mai nouă – din

care nu lipsește suflul Occidentului -, pe când cealaltă, a Pogorării la iad, a prins rădăcini foarte puternice în arta bizantină.

Hristos nu numai că le dăruiește celor morți viața (lumina), ci, mai mult, le o duce El Însuși, personal, prin actul pogorării în iad, împlinindu-le așteptarea, în care ne regăsim și noi, cei de astăzi.

Iubiții mei fii sufletești,

După ce a fost văzut de Maria Magdalena, Domnul li S-a arătat, de mai multe ori, și ucenicilor Săi. La un moment dat le-a apărut Cineva la țarm și le-a poruncit să arunce mreaja și ei l-au ascultat și au prins mulțime mare de pești. Nimic nu S-a petrecut fulgerător, halucinant, totul s-a petrecut la lumina zilei, cu calm, gospodărește, atât de pe îndelete încât pescarii și-au luat timp chiar să-și numere vânatul și să observe că mreaja nu se rupsesse de atâta belșug. În cele din urmă, poftiți să prânzească împreună, ucenicii se uitau la El și (ascultați bine!): „niciunul nu îndrăznește să-l întrebe: cine ești Tu?, știind că Domnul este”. Pagină extraordinară! Dacă Biblia nu ar fi opera Duhului Sfânt, atunci Evanghelistul Ioan ar trece drept cel mai mare scriitor al lumii.

Domnul înviază pe rând, ca un val de lumină purtat pe rotundul pământului, de douăsprezece ori triumfător la stele, din Ierusalim până-n Ierusalim. Un văzduh de clopote se stinge aici și un altul izbucnește dincolo, către apus, mereu pe urma soarelui, din prag în prag, pe rotund.

E o înviere pentru noi, oamenii; pentru cei din orizontul satului și al cetății și al țării și al pământului. Noaptea învierii nu cunoaște somn; ea e numai veghe, împlinire și așteptare, întru bucuria nemărginită a biruinței asupra morții.

Fie ca această așteptare și bucurie să vă fie sporite de toate bunătățile lui Dumnezeu și să vă devină o necurmată înviere lăuntrică.

NU POT SĂ DUC CRUCEA!

Unii se plâng adesea că „nu-și pot duce crucea”, fiind prea grea pentru ei. Că Dumnezeu ar fi greșit măsura și le-a dat mai mult decât pot duce ei, sau de cât ar merita. Noi știm că există o vorbă românească: Să nu-i dea Dumnezeu omului cât poate duce! din care s-ar înțelege că Dumnezeu dă întotdeauna mai puțin. Dar unul din cei care se plângeau că Dumnezeu a greșit cu dânsul, a avut într-o noapte o descoperire, un vis. Disputa aceasta cu Dumnezeu risca să-i clatine echilibrul și iată cum i-a venit lămurirea:

Se făcea că un înger l-a luat de mână și l-a dus într-o casă cu multe camere- vagon, prin care se trecea din una în alta. Toate erau pline cu cruci, de la cele mai grele, la cele mai ușoare. Au intrat într-o cameră cu cruci de plumb. „încearcă-le”, i-a zis îngerul. A încercat mai multe. Erau prea grele. Au trecut mai departe. Erau cruci de oțel. „încearcă-le și pe acestea”. Erau grele. Apoi au trecut la cruci de piatră, de stejar, de alun, care erau mai ușoare, dar nu de dus toată viața. „Alege una pe care s-o poți duce toată viața, fără să te obosești peste măsură. Una pe care s-o poți relua în fiecare dimineață și s-o porți până seara. Ba, s-o poți purta și noaptea, neîncetat. Fără prea mare caznă”, l-a îndemnat cu blândețe îngerul. A încercat mai multe, până a găsit una dintr-un lemn ușor, subțire. A încercat-o, a purtat-o de la un loc la altul, aproape că se juca cu ea. Și i-a spus îngerului: „Pe aceasta de mi-ar fi dat-o Dumnezeu, aș fi putut-o purta fără să mă plâng. Dacă e nevoie neapărat să port și eu una, pe aceasta aș alege-o”. Și atunci îngerul i-a deschis dintr-odată ochii sufletești și prefăcându-i crucea aleasă în destin, omul a constatat cu stupeoare că alesese tocmai crucea, adică viața, pe care o ducea el pe pământ. „Ai văzut, i-a zis îngerul, pentru păcatele tale Dumnezeu ți-a rânduit o cruce. Dar nu una peste puterile tale. Iată tu singur ți-ai ales-o. Și nu din alte motive, decât pentru acela că păcatele tale o cereau pe aceasta. Ai putea duce una și mai grea, dar nu dă Dumnezeu omului nimic peste puterile lui. De acum să nu mai cârtești. Mai bine îndreaptă-ți viața și greutatea crucii va scădea până la a nu o mai simți deloc”. Când s-a trezit, totul i s-a părut în bună rânduială. Se va fi hotărât să-și corecteze viața, ca să scadă greutatea crucii. Cine are urechi de auzit, să audă!

Sursa: Mitropolitul Antonie Plămădeală, Tâlcuiri noi la texte vechi, București: Sofia, 2011, p. 41.

ARHIDIACONUL IOAN IOAN ICĂ jr.:

„CRUCEA LUI HRISTOS, LEGEA VIEȚII NOASTRE”

Înaintând pe calea Postului celui Mare, suntem chemați să descoperim sensurile tainice ale vieții duhovnicești. Unită cu rugăciunea și lucrarea faptelor bune, postirea rodește în acest răstimp prin harul lui Dumnezeu. La jumătatea Postului, în duminica a treia, Sfânta Cruce se așează în biserici în mijlocul credincioșilor, pecetluind râvna și bucuria credinței lor în Hristos Cel răstignit și înviat. Despre semnificația liturgică și sensul teologic al Crucii ne-a vorbit părintele arhidiacon prof. dr. Ioan I. Ică jr. de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Semnificația fundamentală a Postului este răstignirea patimilor

Părinte profesor, de ce vorbim despre Cruce și Înviere în duminica a treia din Sfântul și Marele Post? De ce Biserica a rânduit să fie prăznuită Sfânta Cruce și în Postul Mare, fiind amintite acum Sfintele Pătimiri ale Domnului nostru Iisus Hristos și Învierea Sa?

Dacă privim Triodul și tradiția liturgică legată de Postul Mare din punctul de vedere istoric, putem vedea și cunoaște că în vechime sărbătorirea Sfintei Cruci era în chiar mijlocul Postului Mare, miercuria din săptămâna a patra, ca și în cazul Înjumătățirii praznicului Învierii, care cade întotdeauna într-o zi de miercuri. În cazul Sfintei Cruci, cinstirea ei s-a extins în toată săptămâna, iar pentru a solemniza și mai mult această celebrare fundamentală s-a instituit o duminică specială, duminica pregătitoare. În această duminică, în vechime, se anunța în biserică faptul că la mijlocul săptămânii viitoare va fi cinstită Sfânta Cruce. Această cinstire specială se făcea și atunci așa cum se face și în zilele noastre. La Utrenie se scotea o cruce specială, o cruce relicvar, în general la Sfânta Sofia și la toate catedralele, care aveau o cruce în care se găsea câte o bucată, așchie din lemnul cinstitei Cruci descoperite de împărăteasa Elena. Această cruce era adusă într-o procesiune specială, într-o procesiune liturgică, care într-un fel imită vohodul de la Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, fiindcă ea este așezată pe Sfântul Disc asemeni agnețului înaintesfințit. Iar cântarea care se cântă este oarecum paralelă sau simetrică cu cântarea de la vohodul Liturghiei mai înainte sfințite: „Acum puterile cerești nevăzut slujesc...” În cazul de față

se spune „Acum puterile cerești nevăzut înconjoară cinstitul lemn al Sfintei Cruci care acum se aduce”. Este o procesiune specială din punctul de vedere liturgic, dar care atrage atenția credincioșilor că în Sfânta Cruce există o prezență sacramentală, încât aceasta este pusă pe Sfântul Disc, pe acesta punându-se doar Sfintele Daruri mai înainte și după ce au fost sfințite. Așadar, Crucii i se dă o cinstire deosebită. Crucea are o semnificație sacramentală; ea primește o cinstire liturgică, euharistică am putea spune, și este așezată în mijlocul bisericii și pusă spre cinstire. După cum ne spun istoricii bisericești și istoricii Liturghiei, Crucea stătea în mijlocul bisericii toată săptămâna a patra și erau zile speciale la Sfânta Sofia, astfel că în zilele de luni și marți se închinau bărbații, iar în zilele de joi și vineri se închinau femeile. Așadar, toată cetatea trecea și se închina Crucii, care era pusă în mijlocul bisericii ca într-un nou rai, sau ca în mijlocul cosmosului, în mijlocul lumii, biserica fiind o imagine a cosmosului

și a lumii, dar în același timp și o imagine a raiului. Ceea ce cinstirea Crucii vrea să arate celor care intră în Sfântul și Marele Post este pe de o parte accentuarea simbolismului centrului, în centrul Postului aflându-se Sfânta Cruce, care ne aduce aminte că semnificația fundamentală a Postului este răstignirea, răstignirea patimilor, a poftelor, pentru a răsturna într-un fel drama căderii produsă în Adam. Într-un fel, pentru a ieși din Adamul cel vechi și a-L însoți pe Adamul cel nou. Pe de altă parte, cinstirea Sfintei Cruci are ca scop fundamental aducerea aminte că primordială este răstignirea patimilor noastre spre a ne putea uni cu Domnul nostru Iisus Hristos.

Crucea este concentrarea într-un singur semn a chenozei lui Hristos

Evanghelia Duminicii Sfintei Cruci începe cu îndemnul Mântuitorului ca fiecare om să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-I urmeze Lui. Ce semnificație are în acest context crucea? Despre ce cruce se vorbește și despre ce lepădare?

Evanghelia din duminica a treia se citește, de altfel, la toate prăznuirile Sfintei Cruci. Sfânta Cruce nu este sărbătorită numai la mijlocul Postului Mare, ci și la 14 (27) Septembrie, ziua descoperirii ei de către împărăteasa Elena, sau 1 (14) august, ziua înălțării ei de către Heraclie după ce a fost recuperată de la perși. Această pericopă cuprinde în ea însăși esența întregii Evanghelii. Mântuitorul spune aici: „*Cel ce vrea să Îmi urmeze Mie să se lepede de sine, să-și ia Crucea și să-Mi urmeze Mie, că tot cel ce va voi să-și scape sufletul său îl va pierde și cine îl va pierde pentru Mine și Evanghelia acela îl va câștiga.*” În toate aceste versete se cuprinde miezul prediciei Mântuitorului. Domnul Hristos ne atrage atenția că Adam, vrând să scape sufletul său și viața sa, a găsit moartea, deci el a ales o viață la capătul căreia se găsea moartea, iar credincioșii, prin Iisus Hristos și prin credință, dacă aleg renunțarea și lepădarea, răstignirea și moartea, în sens duhovnicesc, la capătul ei află viața veșnică. Evanghelia aceasta ne aduce aminte de răsturnarea polilor sau a planurilor pe care o aduc Hristos, Biserica și creștinismul, dacă omul adamic caută să-și scape cu orice preț viața lui, cu prețul distrugerii vieții celorlalte ființe din jurul lui, al afectării mediului înconjurător și chiar al chinurii semenilor și al ruperii sale din legătura cu Dumnezeu.

Încercând să-și salveze supraviețuirea biologică, aceasta, prin neascultare și păcat, îl duce la moarte.

Dar în Iisus Hristos, oricine renunță de bunăvoie la viața biologică și la patimile legate de aceasta și care culminează în rău, în perturbarea legăturilor cosmice, cine renunță așadar la această păcătoșenie sădește în el o altă viață, o viață care, paradoxal, deși este bazată pe renunțare, aduce câștigul cel mai mare, aduce câștigul vieții veșnice. Crucea despre care vorbește aici Mântuitorul și pe care o cere fiecăruia dintre ucenicii Lui să o ia asupra lor este semnul acestei renunțări care duce la câștig. Acesta este paradoxul creștinului: creștinul este cel care renunță și câștigă, iar cel din afara creștinismului vrea să câștige, dar până la urmă pierde! Poate ar trebui insistat și adus aminte că ceea ce textele noastre traduc în Evanghelie prin cuvântul lepădare în limba greacă are un sens și mai tare, într-un fel mai radical, ar trebui tradus prin tăgăduire, Mântuitorul ne cere așadar să ne tăgăduim pe noi înșine. Este opusul situației lui Adam. Adam s-a autoafirmat, a ajuns în cele din urmă în negarea vieții lui și a celor din jur, iar Mântuitorul ne cere să ne negăm duhovnicește, spiritual, moral înclinația noastră de a ne afirma pe noi, pentru a ne lăsa afirmați de Dumnezeu și a câștiga viața veșnică. În sensul evanghelic, Crucea ne aduce aminte de această răsturnare de planuri. Ceea ce la omul natural este afirmație, culminează în negație la Hristos, dar negația duce la afirmație. Aceasta ne învață Însuși Mântuitorul, chenoza Lui, golirea Lui duce la umplerea noastră, a trupurilor noastre și a vieții noastre de către slava dumnezeirii. Crucea este, într-un fel, concentrarea într-un singur semn a acestei legi fundamentale care este cuprinsă în Evanghelie.

Noul Pom al vieții, Crucea

În centrul Postului, așa cum afirmă ieromonahul Makarios Simonopetrul, Crucea apare ca un Pom al vieții din mijlocul raiului. Este întâmplătoare această analogie, dat fiind că multe din paremiile Triodului sunt din cartea Facerii?

Nu este deloc întâmplătoare, deoarece lectura fundamentală care ne însoțește în perioada Postului este din cartea Facerii. Să ne gândim că Postul Mare începe cu Duminica Izgonirii lui Adam din Rai și se termină, într-un fel, la capătul Săptămânii Mari, tot într-o grădină. Începe cu izgonirea omului din grădina raiului, din Eden și se termină la recuperarea Edenului pe Golgota și apoi în grădina de la poalele Golgotei unde a fost înmormântat Mântuitorul și de unde a înviat. Într-un fel, să ne gândim la această simetrie, Adam și Eva sunt scoși din rai în duminica

în care începe Postul, iar în Vinerea Mare Mântuitorul îi spune tâlharului răstignit lângă El „Astăzi vei fi cu Mine în rai”. Crucea devine noul Pom al vieții, iar prin Iisus Hristos, a Cărui coastă înpusă țâșnește sânge și apă, Sfinții Părinți spun că se naște Biserica, cu noua Eva, se reface într-un fel pe Golgota un nou rai. Toate aceste simetrii nu sunt întâmplătoare și sunt arătate în Evanghelie. Aceasta ne spune că Iisus Hristos este Adamul cel Nou, Care, prin El Însuși și prin Biserică, reface oamenilor posibilitatea de a intra în raiul pe care l-au pierdut protopărinții noștri. Mai trebui să avem în evidență faptul că la mijlocul Postului, în a treia și a patra săptămâna paremiile vorbesc de Noe și de arca lui, care este și ea o prefigurare a unui rai, deoarece Noe salva în arca lui toată esența bună a creației. Deci într-o arcă simbol al Bisericii și al raiului. În mijlocul arcei era un catarg, care o susținea și în care Sfinții Părinți au văzut întotdeauna simbolul Sfintei Cruci. Toate aceste simboluri vor să arate că Biserica este cea care recâștigă raiul, fiind anticipat în Vechiul Testament de Eden, apoi de arca lui Noe și de templu, iar în creștinism de Sfânta Biserică. Astfel că Sfânta Cruce este în mijlocul Postului Mare în mijlocul bisericii ca nou rai, ca nou cosmos restaurat și între izgonire și recâștigare.

În Cruce întâlnim convergența tuturor dimensiunilor creației

Sfinții Părinți văd în Cruce un semn impregnat creației, ca un semn cosmic, despre care se spune: Dumnezeu „așează crucea pentru a determina cele patru zări ale lumii”. Ce înseamnă Crucea ca simbol cosmic?

Crucea are o multitudine de semnificații. Crucea are, de pildă, semnificație soteriologică, mântuitoare, pe care creștinii o scot cel mai mult în evidență legat de lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos și a Bisericii. Crucea este cea prin care Mântuitorul ne scoate din robia păcatului și a morții, zdrobind moartea și recâștigându-ne viața. Pe lângă semnificația aceasta soteriologică, Crucea este legată de creație. Este legată într-un fel nu numai de constituția cosmosului, fiind axa de susținere a cosmosului, pentru că în Cruce avem întâlnirea dintre verticală și orizontală; e o convergență a tuturor dimensiunilor creației, deci o axă de structurare a cosmosului și, să nu uităm, are și o semnificație antropologică, pentru că omul însuși, pus în centrul cosmosului și al creației, este structurat după chipul Crucii și este chemat să unească cerul cu pământul, orizontala și verticala. Atunci când vorbim de o cruce cosmologică, să ne gândim că este și o cruce

antropologică, pentru că omul și cosmosul sunt legați. Și, așa cum au încercat să spună unii teologi, între care și ortodocși, în special teologii ortodocși ruși ai secolului al XX-lea, în Cruce este prefigurată însăși Sfânta Treime, pentru că explică într-un fel modul de existență al Persoanelor Sfintei Treimi. Și Persoanele Sfintei Treimi Se golesc pe Ele Însese și Se lasă afirmate de celelalte, Tatăl Îl naște pe Fiul și Îl purcede pe Sfântul Duh, astfel că Tatăl Se golește și Se lasă apoi afirmat ca Tată de Fiul și de către Sfântul Duh. Aceeași lege a golirii de sine pentru a se umple mai apoi, despre care ne spune Mântuitorul în Evanghelia din duminica a treia din Post, că este legea vieții noastre creștine, o găsim în însăși viața intratrinitară, pentru că legea tăgăduirii de sine, a negării de sine pentru a ne lăsa afirmați apoi de către ceilalți nu este o lege impusă omului, ci este însăși modul de existență al Sfintei Treimi. Așa cum încerca Nicolae de la Rohia să spună prin cuvintele „Dăruind, vei dobândi”. Oricine se dăruiește pe sine însuși se câștigă, iar crucea este simbolul acestei legi, că cine se dăruiește, se golește, de fapt nu pierde, ci câștigă comuniune, câștigă plinătate de viață.

Crucea exprimă însăși esența legii personale

Părinte profesor, ce explicație au în Acatistul Sfintei Cruci cuvintele „Bucură-te, cinstită Cruce, păzitoare a creștinilor!”?

Acatistul Sfintei Cruci încearcă într-un sens să sintetizeze toate multiplele semnificații ale Crucii, și crucea cosmologică, și crucea antropologică, și crucea soteriologică, toate acestea să le cuprindă într-o creație poetică de mare profunzime. Ceea ce m-a impresionat și mă impresionează totdeauna la această cântare a Bisericii este faptul că cei care o săvârșesc și o celebrează se adresează crucii ca unei adevărate persoane. Crucea este văzută aproape ipostaziată, deci nu e tratată ca un simplu obiect, ca un simplu principiu sau regulă cosmologică matematică, un principiu abstract, ci este personalizată. Un lucru m-a impresionat încă de când eram student aici la Teologie și, studiind, mi-am dat seama că Biserica ascunde o mare taină și o mare profunzime în cântările și în tradiția sa liturgică, faptul că tratează crucea ca o adevărată persoană. Faptul acesta l-am înțeles mai bine la sfințirea unei biserici. Lăcașul bisericii este văzut ca o adevărată persoană, ca o persoană botezată: e spălat, e miruns, lăcașul bisericii de zid e tratat ca un fel de persoană preliminară, pentru că el este personalizat asemeni Crucii. Crucea nu este un simplu principiu sau obiect abstract, ea exprimă

cum spuneam însăși esența legii personale, pentru că persoana care se dăruiește prin dăruire câștigă, prin sacrificiu împlinește. Nu este deloc o întâmplare faptul că Crucea este tratată ca o persoană, pentru că în ea vedem legea vieții lui Hristos, legea vieții noastre, și nu este deloc un hazard faptul că este tratată astfel, așa cum am spus că este pusă pe Sfântul Disc. Crucea, ca și icoana, fața Domnului pusă pe lemn, devin locuri ale prezenței personale a lui Iisus Hristos. Prin aceasta și Crucea primește o cinstire personală și este realmente cum spune Acatistul „păzitoare a creștinilor”, îi ferește de atacurile celui rău, le dă siguranță. Pentru că în primul rând puterea Crucii este puterea vieții celei noi, dar și semnul prin care creștinii se apară de stăpânitorii acestei lumi, a vieții decăzute, a vieții egoiste, a vieții păcătoase de care ne ferim noi, toți creștinii, prin semnul Sfintei Cruci.

Prin Cruce, viața noastră se apropie mai mult de Dumnezeu

Astăzi nu se poate concepe slujbă fără Sfânta Cruce. Aceasta se folosește atât la ierurgii cât și la Sfintele Taine și la Sfânta Liturghie. Ce rol are Sfânta Cruce ca obiect liturgic?

Da, așa este. Crucea, așa cum spuneam, vrea să aducă și să facă prezentă în viața oamenilor această putere extraordinară pe care o conține legea dăruirii, legea câștigării prin renunțare, și de aceea tot ce se face în Biserică, fiindcă se face prin puterea lui Hristos, se face prin semnul Sfintei Cruci, care este semnul acestei vieți noi, viață nouă care se câștigă prin moarte. Așa cum am spus, Adam a vrut viața cu orice preț și a ieșit moartea, tot astfel crucea, care ne însemnează și care este un semn al renunțării, e ca un X, care barează, e ca un semn de interdicție, de oprire. Crucea are deci un semn de oprire; noi ne oprim de la păcat, ne oprim de la lucrurile diavolului, ca apoi, din puterea acestei barări și renunțări, să țâșnească altă putere, o viață care vine de Sus. Așa cum spunea frumos părintele Stăniloae, Dumnezeu a făcut lumea ca un dar și a pus Crucea pe acest dar. Celui care nu știe să se apropie de darul lumii prin cruce, darul lumii îi devine prilej de păcat și de sminteală. Cei care înainte să se apropie de dar, de lume, își fac semnul Sfintei Cruci știu să se apropie de orice lucru din lume fără ca lumea să devină prilej de păcat și de atracție păcătoasă. De aceea spun și Sfinții Părinți ca la începutul oricărui lucru pe care îl săvârșim să ne facem semnul Sfintei Cruci. De pildă, ne însemnăm cu semnul Crucii și înainte și după masă,

însoțindu-l cu rugăciune, iar mâncarea noastră nu devine prilej de păcat, iar somnul nostru cu crucea pe pernă, așa cum ne spune și rugăciunea de seară, devine un somn în Dumnezeu, și nu un somn al păcatului. De aceea creștinii din cele mai vechi timpuri și până astăzi își fac semnul Sfintei Cruci spre a nu fi prilej de păcat, ci de unire cu Hristos prin renunțare. Deci renunțăm ca somnul, mâncarea, munca și viața noastră să devină prilej de patimi și, dimpotrivă, vrem ca viața noastră să se apropie mai mult de Dumnezeu.

Prin desacralizare și magie se ratează înțelesul duhovnicesc al Crucii

Asistăm în ziua de astăzi la o utilizare nu numai în sens eclezial, să spunem așa, a Sfintei Cruci. Întâlnim, spre exemplu, reprezentarea Sfintei Cruci pe tot felul de obiecte, pe vestimentație sau ca accesoriu al acesteia. Cum vedeți această schimbare și micșorare a sensului Sfintei Cruci?

Da, acum civilizația în care trăim este o civilizație a imaginii și mai mult a abuzului de imagini și de simboluri, scoase din context și devenite simple accesorii ale vestimentației și ale modei. Această vehiculare la nivelul prezenței publice a acestor semne religioase vine dintr-o dorință, inconștientă oarecum, a omului de a manipula sensurile și simbolurile religioase. Un risc a existat, și trebuie să spunem și acest lucru, chiar și în civilizația tradițională creștină, de a folosi de multe ori și icoanele și semnul Sfintei Cruci cu rost și fără rost. O încercare de manipulare magică a simbolurilor creștine a existat chiar și la nivelul tradiției creștine populare. Există astăzi o tentație de a folosi magic nu numai semnul Sfintei Cruci, ci și ierurgiile și Sfintele Taine, este o tentație a omului de a capta el forța Sfințelor Taine, a icoanelor, a Sfintei Cruci, în serviciul lui propriu, de a folosi crucea și la magie și la alte lucruri. Este și dimensiunea aceasta negativă a cinstirii Sfintei Cruci pentru că nu toți creștinii au avut conștiința aceasta curată pe care o propovăduiește Biserica, mulți au acceptat creștinismul, dar au încercat să se folosească de elemente din creștinism tot pe fondul existenței magice cu semnul Sfintei Cruci, cu apă sfințită, cu icoane. Există, trebuie să recunoaștem și o patologie religioasă de tip magic; este o degradare a religiosului, care trage simbolurile creștine spre religiile păgâne și există manipularea aceasta în societățile moderne care se vor secularizate, postcreștine, o manipulare desacralizată, profanizată, în care vedem crucile apărând pe cercei, pe vestimentație; o pervertire care se face prin

desacralizare. Este o formă de reducere a simbolurilor religioase la rangul de simple semne, de accesorii și de comunicări superficiale între oameni. Biserica trebuie să-și apere tradiția ei liturgică și religioasă de aceste două ispite, atât de pericolul magic, cât și de pericolul desacralizării simbolurilor religioase. Sunt două moduri în care oamenii ratează de fapt înțelesul duhovnicesc al simbolurilor religioase, de pildă cinstirea Sfintei Cruci. Aceasta trebuie să ne ducă la o mai bună și intensă cateheză în viața Bisericii, prin care trebuie să explicăm oamenilor care sunt semnificația și sensul Sfintei Cruci: că Sfânta Cruce nu este un simbol magic și nu poate fi bagatelizată și scoasă din context; Crucea poate fi mântuitoare în Biserică pentru oamenii care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și au o viață duhovnicească; Crucea devine Pom al vieții doar atunci când se află în mijlocul raiului, iar raiul pe pământ este Biserica. Este un apel să ne întoarcem la recuperarea sensului adevărat al simbolurilor religioase în Biserică, fiindcă în Biserică ele își primesc toate sensurile, fără ca ele să se degradeze sau să cadă în derizoriu.

Interviu realizat de Alexandru-Constantin Ghituță, publicat în Ziarul „Lumina de Duminică” din data de 7 martie 2010

**Arhidiacon prof. dr. Ioan I. Ică jr.,
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”,
Sibiu, România**

Sursa: <https://basilica.ro/crucea-lui-hristos-legea-vietii-noastre-in-terviu-cu-arhid-prof-dr-ioan-ioan-ica-jr/>

LA UMBRA CRUCII TALE

imn creștin

La umbra Crucii Tale
Eu, Doamne, vreau să vin
Să-mi plâng mereu trecutul
Și Ție să mă-nchin.

La umbra Crucii Tale
Eu, Doamne, vreau să fiu
Să plâng, să cânt cu jale
Din moarte să înviu.

La umbra Crucii Tale
Eu vreau să-ngenunchez
Căci numai Tu, Stăpâne,
Din greu mă liberezi.

La umbra Crucii Tale
E pacea și odihna,
Nădejdea, mângâierea,
Dreptatea și lumina.

La umbra Crucii Tale
Eu vreau să chem mereu
Pe cei ce în viață
Nu-L au pe Dumnezeu.

Dac-aș putea să zbor
Mai sus de astă vale,
Aș spune tuturor
De jertfa Crucii Tale.

În lumea asta, Doamne,
E vrajbă, chin și jale.
De-aceia vreau să stau
La umbra Crucii Tale.

PĂRINTELE CONSTANTIN NECULA:

„NU VĂ ÎNSPĂIMÂNTAȚI!”

(MARCU 15, 43-47, 16, 1-8)

Dinaintea Mormântului gol mirul pentru Mirele ucis a devenit Taină sfințirii celor care cred în El – până astăzi Biserica Ortodoxă, îndată după Botez, unge copilul cu Sfântul Mir, semn al participării sale la această descoperire: Hristos a Înviat!

Zori de zi. Și ce Zi. Femeile mironosițe au înfruntat între pleoapele lor cea mai grea noapte a lumii. Noaptea uciderii lui Dumnezeu. Pe Cruce. Ca pe un tâlhar. Și ce Tâlhar. Un zvâcnet de curaj le stă aninat de inimă. Simt ele că nu și-au făcut datoria. Trei femei: Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov cel mic și Salomeea. Slujiseră mereu grupului de Apostoli și Domnului (Marcu 15, 40-41). Nu s-au dezlipit de Hristos. Au văzut locul în care fusese pus și graba lui Iosif din Arimateea-sfetnic ales, deci cu trecere la tot ce însemna funcționare-L pusese pe Domnul în groapă înfășurat în giulgiu, același cu care-L coborâse de pe Cruce (Marcu 15. 46). Nu sunt amănuntele cinice ale unei înmormântări în grabă. Evanghelia de la Marcu, singura în aramaică, scrisă așadar pentru comunitatea primilor creștini ce vorbeau limba Domnului Iisus- ține în ea amănuntele ritualului religios al vremii și poporului. Arătând respectul și ținerea Legii inclusiv pentru așezarea în moarte a condamnatului. Prin gesturile lui Iosif, de o tandrețe aparte, dat fiind contextul, Domnul rămâne un iudeu fidel, trecând printre creștele răutății celor din jur. Purtat pe brațele unor oameni ce nu-și pierduseră omenia. Omul-frate biruie omul-fiară. Privind de departe, locul ar fi foarte aproape însă de platforma unde astăzi este fixat locul Crucii, depărțitor de piatra Ungerii și departe de Sfântul Mormânt, ochiul de gospodină, intuitivul ochi al femeii care iubește, descoperă lipsa mirului. Nu fuseseră la Mirungerea din Betania? Poate că da, dar acum înțelegeau că tot mirul acela fusese hăcuit cu Trupul ce-l purta. Rămăsese pe străzile înguste ale Ierusalimului, pe palmele bătaușilor, sub grozăvia spinilor, pe uneltele Răstignirii, pe Cruce. Mirele sufletului lor fusese dezbrăcat de Mir.

Pentru aceea aleargă la Mormânt. Se pare, din derularea Evangheliilor, că prima care-l zărește și vorbește este Maria Magdalena. Se vede că e nevoie să scoată Domnul șapte draci din noi pentru a-L vedea. Îl confundă cu Grădinarul și doar dulcea rostire a

Miniatură din Evanghelia sec. XI (Ath. Dionys. 587m. Fol. 113v)

numelui său de către Iisus cel Viu o face să-L vadă. Era Grădinar dar nu pentru grădina morții Sale ci pentru Grădina numită Rai. Prin El raiul fiindu-ne posibil. Textul de la Marcu evită întâlnirea aceasta, o așează în planul doi. Ce iudeu sadea-uneori e valabil și în conștiința noastră înșurubată în clișee- ar fi crezut într-un Dumnezeu care se arată unei femei? Și adaugă două. Pentru că din gura a trei martori orice mărturie e aproape de adevăr (lucru uitat uneori de făcătorii de știri, modelul fiind predat din primele ore de curs de ziaristică). Și femeile zdobesc pre-concepțiile. Aleargă la Mormânt. Ritmul este susținut nu doar de grabă ci și de frig și de emoție. Nimeni nu-și caută iubirea mergând în pas împiedicat. Nimeni nu merge să înfrunte moartea în pas de dans ieftin. Cu glumițe pe cale. Au o grijă. Văzuseră piatra Mormântului. Mult mai mare decât orice ușă de apartament azi. Greutatea acesteia pare că este singura greutate. Nu tu soldații, nu tu cimitirul cu morți, nu tu oboseala zilelor agonice, nu tu agonie de neîncredere. Sunt la sute de mii de kilometri lumină de toate femeile ce-au însoțit vreodată zeități și falși dumnezei. Pentru că sunt lucide, luminate deja de lumina zorilor Învierii. Urcă. Și ochii lor se-aruncă într-un gol neașteptat. Văd piatra răsturnată. Nu văd Mortul. Un Înger caută să le lămurească punându-le cea mai frumoasă întrebare

din istoria lumii: „Nu vă spăimântați! Căutați pe Iisus Nazarineanul, Cel Răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus.” (Marcu 16, 6). Ba, Evanghelia de la Luca (Luca 24, 5) adaugă întrebării acesteia una mai puternică: „De ce căutați pe Cel viu între cei morți?” (Luca 24, 5). Dinaintea Mormântului gol mirul pentru Mirele ucis a devenit Taină sfințirii celor care cred în El - până astăzi Biserica Ortodoxă, îndată după Botez, unge copilul cu Sfântul Mir, semn al participării sale la această descoperire: Hristos a Înviat!

Episodul acesta nu e pildă ci viață. Unul din episoadele omenirii asupra căruia s-a insistat cu răutate și cu drag, cu evlavie ori blasfemiatoare cuvinte. Nu este un punct neutru al omenirii ci punctul de la care omenirea își redefinesc cadrul veșniciei. Știm cum s-au întors cu frică fetele-femei către Apostoli să le binevestească Învierea. Spun fete-femei pentru că prin Învierea Sa Domnul Hristos a schimbat condițiile ontologice ale feminității, reșezând Eva în Raiul cel dintâi. Efortul lor nu rămâne suspendat în hăul morții ci le descoperă sensul veșniciei către care se îndreaptă. Poate părea basm, dar dacă trăiți zorii aceia, veți vedea că nu e așa. Lumina difuză a acelor zori se face Lumină mare sufletului celui care nu caută să-L afle pe Hristos mort. Nu se încăpățânează să fie ostaș plătit să apere moartea cu moarte. Năimiții din orice vocație de aceasta se lipsesc. De Lumina Învierii. Caricaturizează, manipulează, scuipă pe credință dar știu că le lipsește ceva. Îi doare la început. Dar neschimbându-și viețile, lăsându-le prinse în pionezele nefericirii prin negândit, le devine un soi de meserie să alerge mereu la cei cu bani ca să mintă adevărul. Opusul lor, femeile acestea. Păstrate cu numele. Adică iconizate – căci nu e icoană reală cea care nu poartă un nume în aură. **Venite din Galileea sunt martorele neamurilor la taina Învierii.** Ceea ce nu e puțin.

De ce unor femei fragile cea dintâi arătare- cazul Magdalenei ori cea dintâi vestire a Învierii- cazul celor trei, luate împreună? Pentru același motiv pentru care, vestit tot de un Înger, se așează în pântecele unei Fecioare și apoi în brațele ei. Nu se putea cetatea mai tare decât trupul fragil al Mariei și brațele ei subțiri precum firul de borangic din lada de zestre și așteptare a raiului. Domnul vine astfel să ne dovedească dragostea nu puterea. Că ne vrea ai Lui dar nu cu prețul fricii și forțării notei. Libertatea ce ne-o aduce e la fel de fragilă ca sufletele ce-L însoțesc. Are în ea fir de rezistență curajul de a înfrunta noaptea, frigul și năimiții. Curajul de a înfrunta frica de moarte și de pierdere a celui drag.

Se putea Evanghelia mai puternică decât aceasta la vremea aceasta? Zic nu. Pentru că tot ce avem nevoie pentru a rezista în viață se descoperă acolo, în pragul Mormântului care biruie pragurile. **Purtând cu ele mirul morții femeile află că Mirele Hristos a Înviat.** Și face din Biserică Mireasa Lui. O mireasă mereu rănită și alergată de năimiți, care cred că pot crea adevăr prin copy-paste la minciună. De veacuri urătorii Învierii, neînțelegătorii ei, dau o copie xerox în oglindă întregii învățături din zorii aceia. Îl caută mereu pe Hristos între cei morți: președinți, regi, dictatori, zeități de lut, idolatrii la liderii ce le sunt sursă de plată proiectelor. Când El, Domnul, prin Înviere este în fapt început învierii noastre. Sfatul Evangheliei: nu-l căutați cu frică printre morți. E Viu. Încercați să vedeți. Lumina Zorilor acelora a ridicat ceața.

Preot. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula,
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”,
Sibiu, România

Sursa: <https://doxologia.ro/nu-va-inspaimanta-ti-marcu-1543-47-161-8>

PĂRINTELE GEORGE REMETE: „A MURIT HRISTOS CU ADEVĂRAT?”

Epitaf, 1490, Mănăstirea Putna

Învierea are o dimensiune dublă, antinomică. Pe de o parte, fiind un eveniment total deosebit, chiar opus istoriei, care cunoștea numai devenirea și moartea ca un ciclu natural inexorabil, se înțelege că Învierea Domnului este trăsnetul veșniciei care a tăiat istoria, un eveniment, o realitate și o putere absolută care nu are nimic comun cu istoria și o contrazice.

Pe de altă parte însă, dacă n-ar avea nicio legătură, nicio atingere cu istoria, cu tot caracterul ei divin și absolut, Învierea lui Hristos ar rămâne ceva străin omului și, de fapt, total inefficientă, fără rost și fără sens. Tot sensul și toată eficiența Învierii constă în forța vindecătoare, absolută și suverană cu care intervine asupra istoriei și asupra oamenilor. Acest fapt este accesibil „oricui are ochi să vadă”.

Evident că Învierea nu este un eveniment istoric ce poate fi cercetat ca oricare altul. Este nevoie de lipsa prejudecății necredinței; altfel nu va fi înțeles. Orice istoric onest ce se va ocupa de acest eveniment fără prejudecăți, fără ideea preconcepută că este imposibil din capul locului, va găsi suficiente dovezi istorice care îi vor impune evidența acestui eveniment identificabil precis în timp și spațiu. Învierea a avut loc într-un timp și un spațiu concret și a fost mărturisită de o mulțime de martori oculari, cărora contemporanii nu le-au adus nici o obiecție documentată și nu i-au contrazis, în afară de câțiva opozanți interesați. De altfel, însăși menționarea acestui eveniment în conștiința omenirii

și cu atât mai mult înțelegerea și conștientizarea lui se datorează acelor persoane istorice și contemporanilor lor. Așadar, afirmarea și transmiterea învierii sunt legate și se încadrează foarte bine în istorie.

„Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică atunci și credința voastră... Acum însă Hristos a înviat din morți, făcându-se începătură celor adormiți.” (1 Corinteni 15, 14)

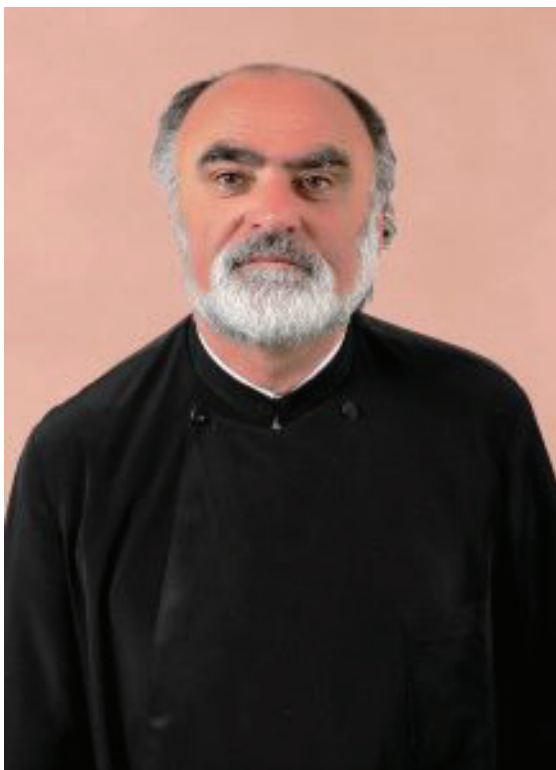
Învierea rămâne un eveniment absolut supra-istoric, care a pătruns însă și a marcat profund și definitiv istoria, dându-i sens și final; ea rămâne supra-istorică și istorică în același timp.

Unii teologi protestanți au contestat Învierea, socotind-o un mit. Ei au formulat mai multe ipoteze. Una dintre ele este ipoteza morții aparente. Aceasta susține că Iisus Hristos n-a murit cu adevărat, ci pe cruce ar fi căzut numai în leșin sau moarte clinică, din care apoi S-a trezit, trezirea lui fiind interpretată ca o înviere. Trezirea ar fi fost favorizată și provocată de împungerea cu sulița, coborârea de pe cruce și așezarea în mormântul rece. Revenindu-și din leșin, a prăvălit piatra și S-a arătat Ucenicilor care au crezut că a înviat.

Ipoteza se dovedește falsă, întrucât moartea reală a Mântuitorului este dovedită suficient în Sfânta Scriptură. Astfel, știm că, la coborârea de pe cruce, pentru a I Se constata moartea sigură, a fost împuns cu sulița în coastă, curgând sânge și apă, ca semn sigur al morții. Apoi, Pilat n-ar fi permis lui Iosif și lui Nicodim să ridice trupul de pe cruce, dacă n-ar fi avut convingerea și garanția morții Lui, pe baza mărturiei sutașului. Chiar și în cazul unei morți clinice, e de necrezut că după suferințe, pierderea sângelui și așezarea în mormânt, ar mai fi supraviețuit. Iar un argument logic, hotărâtor împotriva acestei ipoteze este faptul că e imposibil ca un om care a ieșit din mormânt pe jumătate desfigurat și slăbit să fi dat Apostolilor impresia că este Biruitorul morții și Stăpânul vieții, încât să întemeieze pe aceasta credința creștină.

O altă ipoteză - este ipoteza înșelăciunii (a furtului), care susține că învierea a fost o înșelăciune, respectiv că Iisus Hristos a murit cu adevărat, dar Apostolii I-au furat noaptea trupul, pe când soldații dormeau și au răspândit zvonul că Iisus Hristos a înviat. Pe credulitatea celor pe care i-au convins atunci s-ar fi întemeiat credința creștină.

Această ipoteză este cea mai grosolană și nu mai este acceptată azi de nimeni. Nu se poate crede că ucenicii ar fi furat trupul, deoarece mormântul era păzit de strajă puternică, iar conducătorii evrei au luat toate măsurile pentru păzirea mormântului, pecetluind și piatra; soldații n-ar fi putut adormi toți, pentru că pedeapsa ar fi fost foarte severă. Iar starea psihologică a Apostolilor, îngroziți și deprimați, nu le-ar fi permis să lupte cu o strajă romană. Dimpotrivă, știm că ei nu îndrăzneau nici să iasă din casa încuiată, iar când soldații au vestit conducătorilor minunea mormântului gol, n-au fost acuzați, ci dimpotrivă li s-a impus explicația furtului. În plus, este inacceptabilă ideea că pe baza unei minciuni conștiente și a unui trup mort Apostolii și-ar fi întemeiat activitatea și suferințele de o viață întreagă, sacrificându-și viața pentru această convingere. Cineva poate să moară pentru o minciună inventată de altul, dar nimeni nu moare pentru o minciună inventată de sine însuși.

Pr. Prof. Dr. George Remete,
Facultatea de Teologie Ortodoxă,
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

CRUCEA SFÂNTĂ A LUI HRISTOS

Crucea sfântă a lui Hristos,
Care o port mereu voios.
Este semn al biruinței,
Este flacăra credinței.

Nu am drept la disperare
Nici motiv de relaxare
Când Te văd eu răstignit
Pân-la moarte chinuit.

Cum să plâng și să suspin
Să mă jălui că am chin
Când Te văd fără păcat
Sfânt pe cruce înălțat.

Ești motiv pentru iubire
Ești îndemn pentru trăire
Calea, viața, adevărul
Tu mă chemi să vin în ceruri.

Din-nălțime Tu mă vezi,
Sunt chemat să Te urmez.
Și în loc de pământești
Să aleg cele dumnezeiești.

Sfinte, veșnice, curate
Să urmez mereu în toate.
Și golindu-mi cugetarea
Să accept acum schimbarea.

Doar acum și doar aici
Mă îndrept cu pașii mici
Te urmez pe Tine Doamne
Să mă porți pe-a Tale palme.

Preotul Maxim Melinti

MAICA SOFIA: „OMAGIU UNEI ARTISTE A LUI DUMNEZEU”¹

Adeseori slujirea mea evocă aici numele abatelui Pierre sau al Maicii Teresa, pe care îi admir și eu. Dar modelul meu e Maica Maria.

Eram foarte mică – trebuie să fi avut nouă ani – când am auzit vorbindu-se pentru prima dată despre Maica Maria, de la mama mea care, și ea, auzise vorbindu-se despre ea de la Preasfințitul Kallistos Ware și în mediul ortodox parizian. Pentru ea, Maica Maria era o figură exemplară, o femeie a Bisericii în totală coerență „cu credința sa în Hristos”. O femeie care a urmat cu adevărat lui Hristos. O adevărată „revoluționară în suflet”, spunea ea.

Am moștenit această fascinație pentru Maica Maria. Mai târziu, în anii '70, am încercat să aflu mai multe. Am descoperit numărul 51 al revistei ortodoxe

franceze *Contacts*, consacrat în întregime Maicii Maria. Am făcut micile mele investigații, punând întrebări în stânga și în dreapta. În cele din urmă, am avut mult prea puține elemente pentru a pretinde că o cunosc și o imit cu adevărat pe Maica Maria, dar suficiente totuși pentru a învăța de la ea, pentru a mă inspira din exemplul ei. Maica Maria mă atinge și mă interpela pentru că, în Biserica Ortodoxă actuală, nu găseam alte exemple ale unui angajament real în serviciul concret, activ, al săracului.

Maica Maria mi-a apărut foarte repede ca una dintre rarele femei, dacă nu singura, care a făcut în Biserica Ortodoxă o diaconie pe lângă acele persoane arătate cu degetul și excluse din societate. Pentru mine era limpede că aceasta era adevărata cale a lui Hristos. Dar, curios, ori de câte ori vorbeam despre ea mi se răspundea: „Nu e în tradiția ortodoxă”.

N-am putut niciodată accepta acest lucru. Fiindcă e proastă interpretare a tradiției, o necunoaștere a istoriei Bisericii. Cum ar putea exista contradicție între rugăciune și diaconie, între viața contemplativă și slujirea celor mai sărmani? Cum am putea spune că faptul de a crea un centru de primire, de a organiza o supă populară, nu e un lucru ortodox? Oare Sfântul Ioan Gură de Aur nu spune: „Nu închide nimănui poarta ta, căci Îl lași afară pe Hristos”? Părinții secolului IV, ca Sfântul Vasile cel Mare, n-ar sfinți oare această diaconie creând ei înșiși spitale și astfel de centre de primire?

Maica Maria stă în linia dreaptă a acestor Părinți ai Bisericii. Ea a creat un centru social și cultural, un sanatoriu pentru tuberculoși, un atelier de fabricat cuverturi pentru armata franceză. Ea ne arată limpede că acțiunea caritativă concretă, organizată, nu e în contradicție cu taina sfântă a fratelui, relația interpersonală. Dacă vrem ca iubirea de aproapele să fie mai mult decât un discurs frumos, e nevoie de un minimum de organizare, de structuri instituționale, de mijloace pentru a-i da un trup, pentru a o pune în lucrare. E nevoie ca Biserica să regăsească tradiția Părinților din secolul IV. Trebuie să restabilească slujirea diaconițelor

¹ Monahie ortodoxă, Maica Sofia (Mère Sofi), cu binecuvântarea mitropolitului Damaskinos al Elveției, a îndeplinit slujire socială pe străzile Lausanne. Ea a creat un centru „La Parachute”, unde tinerii fără bani, excluși din societate, fără muncă și domiciliu fix, uneori bolnavi de SIDA, găsesc ascultare, un spațiu în care să-și refacă viețile.

care a existat în trecut. E dorința mea cea mai dragă. Și Maica Maria ne poate ajuta în acest sens.

Desigur, pentru ca orizontalitatea relațiilor umane să aibă un sens, e nevoie de verticalitatea legăturii cu Dumnezeu. Fără rugăciune, slujirea nu e cu putință: Liturghia îmi dă bucuria îmbătătoare a Duhului Sfânt, rugăciunea lui Iisus îmi îngăduie să mă dezbrac de eul meu, să fiu deschisă în fața celuilalt. Rugăciunea și slujirea sunt nedespărțite, dar accentele pot fi diferite.

Maica Maria a fost diaconița fără hirotonie. A fost diaconul desăvârșit, fără a avea oficial acest statut. Una din marile probleme ale Bisericii Ortodoxe, e că oferă prea puțin spațiu diverselor vocații. Dacă o femeie dorește să slujească Biserica din toată ființa ei, să i se consacre cu totul, nu are de ales. Chiar dacă dorește din suflet acest lucru, nu poate deveni o diaconiță. Am devenit monahie din neputința de a fi diaconiță. Monahismul în lume e reabilitatea diaconiei. Maica Maria și cu mine suntem înaintea mergătoarelor unei istorii.

Căci vom sfârși prin a fi auzite. Sunt sigură de acest fapt. Și alte femei vor veni, cu aceeași revendicare a slujirii. Când Dumnezeu cheamă pe cineva să sădească un grăunte, mai devreme sau mai târziu acesta va încolți, va aduce roade. Din nefericire, în Biserica noastră femeile sunt adeseori mult prea timide. Nu îndrăznesc să-și afirme, să-și exprime și să-și rostească frustrările. Nu e neapărat vina instituției, e vina femeilor însele, care se autocenzurează. Și e păcat. Căci autocenzurarea e frânarea conștientizării și dezvoltării unei comunități. Trebuie să îndrăznească. Trebuie ca femeile să fie curajoase. În primul secol al creștinismului, femeile evanghelizau, profetizau. De ce acest lucru să nu fie posibil și astăzi? Sunt luate drept realități ontologice, imuabile, realități doar sociologice, istorice, deci relative. Biserica nu trebuie contestată, dar interpelată. Conținutul nu servește la nimic. Interpelarea însă deschide un spațiu în care poate sufla Duhul Sfânt. Și Maica Maria ne interpelează pe toți. Ea ne spune: „Duceți-vă, îndrăzniți!” Pentru Hristos nimic nu e niciodată destul de bun, îndeajuns de îndrăzneț.

Mă simt foarte aproape de Maica Maria. Citind biografia sa în această carte, mi-am dat seama în ce măsura voia mea, experiența mea în Biserică a repetat-o pe a sa. Am descoperit tot ceea ce am avut în comun. Maica Maria a fost denigrată de unele medii ortodoxe. Ca și ea, și eu sunt prost văzută, vânată de

unii ortodocși, pentru că nu sunt „conformă”, pentru că, deși monahie, alerg în slujirea celor mai săraci și propovăduiesc diaconia. Locul unei monahii nu este pe străzi sau în baruri, mi se spune. Maica Maria și-a petrecut și ea nopțile ascultându-i pe cei loviți de soartă și deznădăjduiți. A ținut piept. Ca și ea, și eu continui să mă bat. Căci cred că Biserica trebuie să fie și acolo în aceste locuri aparent atât de departe de ea. Vestea cea Bună trebuie dusă acolo unde trebuie să fie auzită. Maica Maria stă înaintea mea și mă susține. Cu ea, simt că-mi cresc „aripi la picioare”.

Un alt punct comun e indiferența noastră față de formele exterioare. Maica Maria se îngrijea puțin de ținuta ei. Ea purta un vâl, dar părut îi ieșea adeseori de sub el. Eu nu port vâl. Mai rău, port o haină de piele neagră. Sunt criticată pentru aceasta. Dar este oare un sacrilegiu? Care este sensul vâlului? Pentru Părinții Bisericii, e semnul demnității noastre de ființe create după chipul lui Dumnezeu. Adevăratul vâl, singurul care contează cu adevărat, nu e oare cel ocrotitor al Maicii Domnului, cel inspirator al Duhului Sfânt? Acest vâl îl port, pe care de altfel ar trebuie să-l poarte toți creștinii. Cât despre haina mea de piele, ea mi-a fost dată de un om foarte sărac care a făcut un mare

sacrificiu ca să mi-o poată oferi: o port într-o cinstirea acelei persoane.

Maica Maria m-ajută să nu mă opresc la aparențe, să merg direct la esențial. Nu voi fi judecată după faptul de a fi purtat sau nu un văl, pentru a fi trăit sau nu într-o mănăstire, ci pentru faptele mele, pentru ce am făcut cu „talantii” pe care mi-a dat Dumnezeu, pentru atitudinea mea față de aproapele meu. Aceasta e singura și unica mea grijă, hrana mea de fiecare zi. Ca și pentru Maica Maria, parabola Judecării de Apoi (Matei 25, 31-46) e cheia vieții mele în Hristos; și aceasta de la vârsta de doisprezece ani. Ce har să fii însuflețită tocmai de pasajul Evangheliei care a insuflat întreaga viață și acțiune a Maicii Maria!

Maica Maria spune că voturile sunt fundamentul, esența monahismului. Împărtășesc într-o idee ei. Dar trebuie să știm să adaptăm aceste voturi la epoca în care trăim, la fiecare situație. Maica Maria m-a învățat să pun voturile monahale la încercarea lumii și lumea la încercarea voturilor. Ascultarea nu este pasivitate. Ea nu exclude angajamentul, alegerea, responsabilitatea. Monahul trebuie să fie responsabil de voturile sale. Ascult de Biserică, fără ca aceasta să însemne că sunt de acord cu ea într-o toate. Credința mea fierbinte este credința Bisericii, dragostea mea pentru Biserică mă împiedică să o părăsesc. Dar cred că Biserica poate și trebuie să crească și să se dezvolte.

Maica Maria mă învață o anumită formă de sărăcie. Sărăcia mea înseamnă să refuz orice lucru propriu, să nu am decât o mică chilie în care să mă retrag, să accept să trăiesc din pomeni, să împărtășesc cât mai mult cu puțință condiția celor în slujba cărora m-am pus. Tinerii care bat caldarâmii sunt revoltați, resping serviciile sociale. N-aș putea să fiu credibilă ocupându-mă de ei doar nouă ore pe zi și întorcându-mă seara într-un apartament confortabil. N-ar fi un lucru coerent, n-ar corespunde diaconiei mele, spiritului lui Hristos. A fi sărac înseamnă a te despuia atât interior, cât și exterior, pentru a te lăsa îmbogățit numai de Dumnezeu. De Dumnezeu prin ceilalți.

Astăzi, oamenii – mai cu seamă tinerii – vor lucruri concrete, exemple. Nu o dată, emigranții ruși i-au spus Maicii Maria: „Nu ne mai ține discursuri și suflecă-ți mâncările!” Și Maica Maria nu s-a lăsat rugată. A și luat o cârpă și a început să frece podeaua. Am trăit același lucru printre cei ce viețuiesc prin parcuri. Și ei mi-au zis: „Nu cuvintele tale frumoase ne vor da un acoperiș

și de mâncare”. Atunci, împreună cu ei, am început să curățim o casă, și am fost mușcată de șobolani. Dar trebuie să știm: suntem sau nu pe urmele pașilor și în mișcarea lui Hristos?

Ce înseamnă „a fi creștin”? Oare a ne închide ca o lavră în ritualurile noastre, în liturgiile noastre, în gogoșa noastră comunitară? Nu, înseamnă a urma lui Hristos, a lua în fiecare zi, în fiecare clipă, asupra noastră cele mai mari riscuri. Nu poți fi creștin rămânând instalat în confortul tău. Dacă Biserica Ortodoxă e atât de puțin prezentă în lume, în inima suferinței lumii, e pentru că s-a îmburghezit. Fericirile Evangheliei sunt o mișcare, un mers înainte. Or noi le-am înțepenit. E mult prea mare decalajul între realitatea concretă văzută, instituțională a Bisericii și Evanghelia, viața lui Hristos, realitatea tainică a Bisericii ca Mireasă a lui Hristos. A lăuda pe Domnul în mijlocul celor mai mari frumuseți e un lucru bun, dar nu e de ajuns. Biserica trebuie să redevină ea însăși Biserică a luptei, a acțiunii, a riscului, a luptei împotriva nedreptății. Biserica Cântării Maicii Domnului: „Mărește suflete al meu pe Domnul...”

Parcursul Maicii Maria arată limpede că trăirea diaconiei în Hristos înseamnă un risc permanent, absolut, incalculabil. Firește, trebuie să fim vigilenți, trebuie să știm să discernem dacă acest lucru e cu adevărat ceea ce Dumnezeu așteaptă de la noi. Dar, odată dobândită această certitudine interioară, trebuie să mergem până la capăt, fără să ne cruțăm. Dăruirea de sine e totală sau e deloc. Nu poți să te dăruiești pe jumătate. Pentru mine e limpede: de îndată ce am prima convingere că e voia lui Dumnezeu, ard etapele și îi las pe îngeri să mă poarte. Din nefericire, n-am puterea Maicii Maria. Sunt slabă, fragilă, viața mea, sănătatea mea atârnă de un fir. Firul lui Dumnezeu.

Maica Maria a avut uriașă binecuvântare de a întâlni în calea ei pe arhiepiscopul Evloghi. Fără el n-ar fi putut face nimic. Pentru ea, acesta a fost într-adevăr ca și Hristos. Nu s-a împiedicat de canoane, de datinile ce trebuie respectate, de faptul că era femeie. A văzut în ea o vocație și s-a pus în slujba ei. A făcut tot ce i-a stat în putință ca Duhul Sfânt să sufle liber prin această femeie. Un astfel de devotament e frumos, puternic. Avem nevoie astăzi de episcopi ca arhiepiscopul Evloghi, adevărați păzitori ai tradiției care știu să actualizeze Biserica, știu să distingă între esențial și secundar, știu să înțeleagă că la Dumnezeu totul e cu puțință. Și eu am avut șansa de a avea un episcop care a știut să mă asculte, să binecuvânteze slujirea mea, să sesizeze faptul

că monahismul poate exista și pe lângă cei „răniți de viață”. Mănăstirea mea e aceeași ca și cea a Maicii Maria: strada, în slujba celor mai sărmani.

Maica Maria e apogeul Evangheliei trăite, întrupate în viața de zi cu zi. Ca și Hristos, ea a iubit întreaga lume, mai ales pe oamenii surghiuniți de societate. S-a dus la toți, oricare era apartenența lor. I-a rugat pe soldații ruși de pe front să-și iubească dușmanii. La Ravensbrück a reușit chiar să câștige prietenia unei gardiene SS. Ceea ce a făcut Maica Maria pentru evrei este extraordinar. Sublim a fost și răspunsul dat de părintele Dimitri ofițerului nazist căruia i-a întins crucea sa: „Dar pe acest evreu îl cunoașteți?”. Bunicii mei au murit la Auschwitz. Îmi spun că le-ar fi făcut bine să întâlnească pe cineva ca Maica Maria, care să-i mângâie. Maica Maria ne interpelează mereu cu privire la universalitatea iubirii și a Bisericii, a iubirii Bisericii.

Da, Hristos a fost „evreu” și a rămas „evreu”. Una din marile drame ale creștinismului e de a-și fi uitat rădăcinile semitice. Mă întreb chiar dacă nu cumva elinizarea creștinismului nu l-a făcut puțin abstract, dezîntrupat. Cred că Maica Maria ne ajută să regăsim fondul iudaic al creștinismului, cu toată dimensiunea sa concretă, practică, materială, întrupată. A iubi pe celălalt înseamnă, desigur, să te rogi pentru el, să-l asculți, să-i dai un cuvânt, dar și să-i oferi un adăpost, o muncă, ceva de mâncare. Deși Maica Maria nu o spune explicit, cred că trebuie să fi iubit epistola Sfântului Apostol Iacob, Sfântul meu ocrotitor.

Faptul că Maica Maria a închinat capela așezământului din strada Lourmel Acoperământului Maicii Domnului mă mișcă profund. Maica Domnului L-a purtat și L-a mângâiat pe Hristos, fiind purtată și mângâiată de El. Stă la picioarele crucii, dar El o ajută să o poarte. Maica Maria are întru totul dreptate să spună că a urma lui Hristos nu înseamnă doar a-ți lua crucea, ci și a avea inima străpunsă de crucea celuilalt. E exact experiența pe care eu o fac cu toxicomanii, cu bolnavii de SIDA și dezmoșteniții de tot felul. Singurul mod de a-i însoți, de a-i ajuta e de a primi să fie răstignit cu ei, printre ei.

Pentru mine, Maica Maria e o profetesă care a pus Cântarea Maicii Domnului în centrul vieții sale, care a întrupat-o și făcut-o concretă. O adevărată teoloagă, care a știut să interpreteze Scripturile și să le pună în lucrare. Sunt uimită să văd cât de puțină lume, mult prea puțină lume, o cunoaște pe Maica Maria. N-a reușit să-și facă ucenici și imitatori în Biserică. De ce

oare? Pentru că era o femeie, pentru că Biserica noastră duce lipsă de deschidere? Fără îndoială. Pentru mine însă acest lucru nu schimbă nimic. Maica Maria e patroana mea. E cu mine pe stradă, lângă bolnavii de SIDA, lângă toxicomani, pe lângă cei fără adăpost, șomeri, delincvenți. Mă rog ei și ea mă mângâie.

Da, Maica Maria e o sfântă. Mă rog ei ca unei sfinte. O chem nădăduind că Biserica își va deschide ochii cândva și o va recunoaște. În așteptarea acelei zile, am încredere. Aștept ca sub lucrarea Duhului Sfânt să se arate înțelepciunea Bisericii.

M.S.

Sursa: *Iubirea nebună de aproapele. Viața și învățătura Maicii Maria Skobțova (1891 – 1945)*, Sibiu: Deisis, 2008, p. 309-319.

IRINI ARTEMI: „DIACONIȚELE ÎN TRADIȚIA CRESTINĂ”

Prima mărturie cu privire la slujirea diaconițelor o întâlnim în Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel, unde se vorbește de Febe, care era „diaconiță a Bisericii din Chenhrea” și care „a ajutat pe mulți” (Romani 16, 1-2). În anul 111 sau 112 d.Hr., Plinius cel tânăr, într-o scrisoare a sa către Traian, se referă la existența diaconițelor în Bitinia [1]. La diaconițe face referire și Clement al Alexandriei [2], Origen, traducerea siriacă a „Didahiei Apostolilor”, dar și Constituțiile Apostolice. În plus, în a 6-a Nuvelă a lui Iustinian se stabilește că în Biserica Sfintei Sofia trebuie să slujească 40 de diaconițe [3]. La fel și în a 3-a Nuvelă a lui Iustinian, cu titlul „Despre numărul clericilor stabilit a sluji în Preasfânta Mare Biserică a Sfintei Sofia a atotfericitei cetăți” [4], unde trebuie să slujească 60 de preoți, 100 de diaconi, 40 de diaconițe („diaconi, bărbați 100 și 40 femei”), 90 de ipodiaconi, 110 de citeți, 25 de psalți. Numărul total al clericilor din Sfânta Sofia se ridică la 425.

Diaconițele erau alese „după o ispitire cu luare aminte” [5]. Trebuia să provină fie din rândul fecioarelor [6], fie al văduvelor care avuseseră un singură bărbat [7]. Diaconițe puteau deveni și soțiile episcopilor [8]. Aveau, de asemenea, posibilitatea de a fi hirotonite diaconițe și monahiile cu viață aleasă, care primiseră schima mare, sau starețele de mănăstiri [9].

Cele, care deveneau diaconițe, trebuia, așadar, să fie virtuose, să aibă cuget misionar, duh de slujire întru

imitarea lui Hristos [10]. De asemenea, trebuia să aibă o anume instruire, ca să poată împlini lucrarea catehetică [11]. Trebuia însă să se împodobească și cu virtuțile blândeții, îngăduinței, isihiei, nerăutății, înfrânării limbii, și altele: „blândă, liniștită, îngăduitoare, fără de răutate, fără de mânie, nevorbitoare în deșert, fără a face zarvă, nevorbitoare împotriva, fără a căuta să impresioneze prin cuvinte, fără a se băga în treburile altora” [12].

În general, de problema diaconițelor se ocupă Sfintele Canoane: Canonul 19 al Sinodului I Ecumenic, Canonul 15 al Sinodului IV Ecumenic, Canoanele 14, 15, 40, 48 ale Sinodului V-VI Ecumenic și Canonul 44 al Sfântului Vasilie cel Mare. Concret, Sfântul Vasilie cel Mare subliniază: „Așadar noi nu lăsăm ca trupul diaconiței, sfințit fiind, să fie în întrebuințare trupească” [13].

Sinodul IV Ecumenic (451 d.Hr.), la care au participat atâția episcopi de seamă, a cerut părerea unei femei pentru a putea lua o decizie corectă. Femeia aceasta era Sfânta Eufimie. Moaștele ei nestricate se păstrau în Constantinopol, ca și azi. Au așezat, așadar, peste sfintele ei moaște un hrisov ortodox și unul monofizit. Au pecetluit mormântul, iar dimineată când l-au deschis au văzut în mâinile sfintei hrisovul ortodox, în timp ce la picioarele ei se afla cel eretic [14].

În Codicele Theodosian se face referirea că diaconițele trebuia în anumite cazuri să fie trecute de vârsta de 60 de ani pentru a putea intra în această slujire [15]. În alte cazuri însă se făceau și unele excepții în hirotonia diaconițelor în ce privește vârsta. Concret, o asemenea excepție s-a făcut în cazul Olimpiadei, pe care, deși foarte tânără, „după ce a rămas văduvă..., a hirotonit-o diaconiță Nectarie” [16]. În Canonul 15 al Sinodului IV Ecumenic se menționează cu privire la diaconițe: „Femeia, înainte de 40 de ani să nu se sfințească întru diaconiță, dar și aceasta să se facă după o ispitire cu luare aminte. Iar dacă primind hirotesia și rămânând un timp oarecare în slujbă, se dă pe sine căsătoriei, batjocorind harul lui Dumnezeu, una ca aceasta să fie dată anatema împreună cu acela care s-a legat cu ea” [17].

Profesorul Theodórou menționează că Sinodul V-VI Trulan încerca să le încurajeze pe femeile evlavioase să se hirotonească diaconițe. Acest lucru este evident în

Canonul 40 al acestui Sinod, în care se menționează: „Căci este scris de dumnezeiescul Apostol (I Timotei 5: 9), văduva la 60 de ani să se numere în Biserică, iar Sfintele Canoane au predanisit ca diaconița să se diaconisească la 40 de ani, văzând că Biserica a devenit mai puternică prin harul dumnezeiesc, și că merge înainte, apoi și tăria și rânduiala credincioșilor în ținerea poruncilor dumnezeiești. Pricepând și noi desăvârșit acest lucru, am orânduit după dreptate să începă nevoițele cele după Dumnezeu degrab, să-l însemnăm cu binecuvântarea harului ca printr-o oarecare pecete, și prin aceasta să-l îndemnăm pe el să nu fie nepăsător și să nu zăbovească și mai vârtos să-l împingem către alegerea binelui, spre statornicirea într-însul” [18].

Sfântul Epifanie subliniază în acest sens „că tagma diaconițelor slujește în Biserică, dar nu se ocupă cu cele ale preoției”. În plus, în ce privește îndatoririle diaconițelor, Epifanie al Ciprului semnaleză participarea lor necesară la botezarea femeilor: „Și că pe de o parte tagma diaconițelor slujește în Biserică, dar nu în cele ale preoției, nici nu li se îngăduie să săvârșească ceva de acest fel, ci pentru cuviința neamului femeiesc, fie în ceasul spălării sau al cercetării în pătimire sau durere și când se dezgolește trupul femeii, pentru a nu fi văzut de slujitorii bărbați, ci numai de diaconițe...” [19].

Din cele de mai sus ne este clar că Părinții Bisericii considerau femeia egală cu bărbatul, de aceea nu erau de acord cu legislația care condamna femeia, în timp ce pe bărbat îl lăsa să trăiască în „universul lui intangibil”. Chiar și în căsătorie Părinții Bisericii au introdus inovații, pentru că îi abordau pe cei doi soți ca fiind egali. Soții au fost chemați să se lupte și să câștige medalia într-o *întrecere* a dragostei, care pune accentul pe dimensiunile duhovnicești ale căsătoriei și conduce unirea celor doi la *familie*, care este „Biserica de acasă”. Faptul că rostul fundamental al căsătoriei este ajutorarea și completarea reciprocă arată că cei doi soți alcătuiesc o unitate indestructibilă înaintea lui Dumnezeu, cu drepturi și îndatoriri egale.

În textele patristice se proclamă egalitatea femeii cu bărbatul. Pentru Părinți și pentru Biserică bărbatul și femeia nu se deosebesc după gen. Sunt persoane care pe de o parte își revelează cel mai lăuntric sine al lor ca „alteritate”, ca bogăție harismatică a darurilor lui Dumnezeu, iar pe de altă parte descoperă identitatea lor prin har, atunci când converg către Arhetipul comun și devin un om nou „în Hristos”.

Note

- [1] 111 sau 112 d.Hr. Plinius, Ad Traianum, ep. XCVI, 8, ed. Kukula, Leipzig 1908, p. 316.
- [2] *Stromate* 3,6, PG 8,1157.
- [3] A 6-a Nuvelă a lui Iustinian, cap. 14, în R. Schoell-G Kroll (editor), *Corpus juris civilis*, vol. 3: *Novellae*, Berlin 1895, p. 43.
- [4] A 3-a Nuvelă a lui Iustinian, cap. 14 în R. Schoell-G Kroll (editor), *Corpus juris civilis*, vol. 3: *Novellae*, Berlin 1895, p. 18.
- [5] Sinodul IV Ecumenic, Canonul 15, Amílka Alivizátou, *Sfintele Canoane și legile bisericești*, Atena 1949, p. 54.
- [6] *Constituțiile Apostolice*, VI, 18, PG 1, 957. E. Theodórou, *Hirotonia sau hirotesia diaconițelor*, Atena 1954, p. 317.
- [7] A 6-a Nuvelă a lui Iustinian, cap. 14, în R. Schoell-G Kroll (editor), *Corpus juris ciuilis*, vol. 3: *Novellae*, Berlin 1895, p. 43.
- [8] Canonul 48 al Sinodului Ecumenic V-VI Trulan, „și, de s-ar arăta vrednică, să se înainteze și la treapta diaconiței”. Amílka Alivizátou, *Sfintele Canoane și legile bisericești*, Atena 1949, p. 98.
- [9] Theodoros Balsamon, *Tâlcuire la Canonul 48 al Sinodului Ecumenic Trulan*, PG 137, 658A. E. Theodórou, *Hirotonia sau hirotesia diaconițelor*, Atena 1954, p. 317.
- [10] *Constituțiile Apostolice*, III, 19, PG 1, 801-804.
- [11] A 6-a Nuvelă a lui Iustinian, XI & XIV, PG 1, 1037-1040: „diaconițele, ca și restul clericilor, să aibă măcar o elementară știință de carte”.
- [12] *Constituțiile Apostolice*, III, E, PG 1, 768.
- [13] Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola* 199 – Către Amfilohie, despre canoane PG 32, 729.
- [14] *Către Leon*.
- [15] Codex Theodosianus, XVI, II: *De episcopis et dericis* 27, ed. Mommsen-Mayer 1905, p. 843.
- [16] Sozomen Scolasticul, *Istoria bisericească*, VII, 9, PG 67, 1537.
- [17] Sinodul IV Ecumenic, Canonul 15, în Am. Alivizátos, *Sfintele canoane și legile bisericești*, Atena 1949, p. 54.
- [18] E. Theodórou, *Hirotonia sau hirotesia diaconițelor*, Atena, 1954, p. 318.
- [19] Epifanie al Ciprului, *Panarion*, PG 42, 744D.

Eιρήνη Αρτέμη,
doctor în teologie,
Universitatea din Atena, Grecia

LOCUL SI ROLUL DIACONIȚELOR ÎN BISERICA ORTODOXĂ – ASTĂZI

Astăzi treapta diaconițelor nu mai există, deși ea niciodată nu a fost desființată formal. De aceea, încă din secolul XX mulți au cerut reînvierea ei. De exemplu, în Rusia, înainte de 1917, au existat câteva încercări și proiecte pentru o completă restaurare a diaconițelor, însă totul a fost abandonat din pricina izbucnirii revoluției. Mai mult, sf. Nectarie din Eghina a hirotonit ca diaconiță pe o maică în anul 1911. Tot aici în Grecia a existat până în 1952 o școală pentru diaconițe, dar cele care îi urmau cursurile nu au fost hirotonite. Astăzi există diaconițe în Biserica Ortodoxă Coptă, dar ele nu sunt hirotonite. Aceste diaconițe au funcții filantropice și educaționale, iar nu liturgice.

La conferința femeilor ortodoxe de la mănăstirea Agapia, ținută între 11-17 septembrie 1976 s-a militat puternic pentru reactivarea ordinului diaconițelor. Propunătorii au decis slujirea diaconițelor ca „a life-time commitment to full vocational service in the Church... an extension of the sacramental life of the Church into the life of society”. În 1988, la simpozionul inter-ortodox din Rhodos s-a concluzionat că „ordinul apostolic al diaconițelor ar trebui refăcut... o asemenea reînviere ar reprezenta un răspuns pozitiv la multe dintre nevoile și cererile din multe sfere ale lumii contemporane”. Tot aici s-a propus introducerea femeilor și în clerul inferior din Biserică.

Mitropolitul Kallistos Ware afirmă că în Biserică, femeia și-a continuat slujirea diaconală prin: îngrijirea bolnavilor, predarea religiei, prin monahism, dar mai ales ca soție a preotului. Conform noului statut BOR, femeile pot fi membre în Adunarea Națională Bisericească, în consiliile parohiale, ș.a.

Se poate pune întrebarea: „Ce ar aduce nou în Biserică refacerea treptei diaconițelor? Ar ajuta pe plan pastoral, filantropic și liturgic o astfel de hotărâre?”. Răspunsul nostru este într-un total afirmativ. În prima parte a acestei lucrări am văzut că Biserica Veche a știut să introducă femei creștine în locurile unde știa că este nevoie și că acestea vor da randament mai mult decât bărbații. Același lucru ar trebui să-l facă și astăzi. Vedem că în zilele noastre partea feminină este mult mai numeroasă în biserici decât cea masculină, însă ea nu participă activ la absolut nicio slujbă a Bisericii. Dacă în Biserica primară până în secolul XIII, femeia făcea parte din clerul inferior și chiar din cel superior, ce impediment canonic ne oprește pe noi să îi acordăm astfel de slujiri în zilele noastre? Dar să vedem care ar fi rolul pe care o diaconiță hirotonită l-ar putea avea în Biserică:

1. Rol misionar și pastoral. În Didascalia Apostolorum vedem că diaconițele mergeau în casele păgânilor și

îngrijeau de femeile creștine ce viețuiau acolo. Și astăzi, mai ales în parohiile rurale, s-ar putea reveni la acest obicei. Diaconița ar putea vizita pe toți locuitorii parohiei, indiferent de confesiune, și le-ar putea acorda ajutor și mângâiere. Să nu uităm că e mult mai ușor pentru o femeie să se destăinuie în fața alteia, decât să vorbească cu preotul.

2. Rol filantropic și mijloc de întărire a comuniunii. După cum am afirmat mai sus, femeile au cea mai mare prezență la serviciul liturgic. Dacă s-ar alege și din rândul lor slujitoare pentru a ajuta la slujbele divine, femeile ar simți că sunt și ele parte integrantă a evenimentelor ce au loc în Biserică. Unii pot spune: „Nu există nevoie de o astfel de slujire fiindcă femeia se simte bine acolo unde e astăzi”. Însă nu trebuie uitat că în secolele III-V au existat femei care s-au alipit de grupările creștine unde hirotonirea lor era posibilă. Dacă atunci s-a întâmplat, cu atât mai mult astfel de lucruri pot avea loc în zilele noastre.

3. Mijlocitoare între preot și credincioase sau între episcop și femei;

4. La fel ca în vechime, diaconițele se pot ocupa de păstrarea liniștii în biserică, în timpul slujbelor. Astăzi e nevoie de o astfel de slujire căci vedem că în bisericile noastre de multe ori se perturbă liniștea necesară rugăciunii din pricina neorânduinelor.

5. Diaconițele se pot ocupa cu catehizarea femeilor în Biserică, ușurând astfel misiunea preotului. Femeile ar putea comunica și pune întrebări mult mai ușor unei slujitoare care face parte din tagma lor și preotul ar avea multe beneficii, el putându-se ocupa numai de catehizarea bărbaților din parohie.

Știm că există multe voci din spațiul ortodox care, pe temeiul unei așa-zise Tradiții, se opun oricărui amestec al femeii în slujirea din Biserică. Dar, după cum am văzut, până în secolul XII, aceasta a avut diverse slujiri în Biserică. „Supunerea față de Tradiție nu trebuie privită ca un fundamentalism mort. Sfânta Tradiție, înțeleasă corect, este dinamică, nu statică și inertă.” Ea trebuie îmbogățită, înnoită și trăită de fiecare generație în parte. Și, nu trebuie să uităm că, chiar dacă diaconițele sunt hirotonite, există o clară distincție între diaconat – fie el masculin sau feminin – și preoție. Niciun bărbat sau femeie diacon nu săvârșește Sfânta Euharistie, nu binecuvintează și nu oferă iertarea păcatelor.

Drd. Daniela Luminița Ivanovici

Sursa: Rolul femeii în Biserică. Problema diaconatului feminin, Altarul Banatului, Nr. 4-6, aprilie - iunie 2016, p. 71-73

SFİNTELE DIACONIȚE

Sfânta Olimpiada

Sfânta Febe

Sfânta Macrina

Sfânta Maura

Sfânta Domnica

Sfânta Platonida

Sfânta Teosevia

Sfânta Xenia (Eusebia)

Sfânta Poplia

CENTRUL SOCIAL „INSULA FERICIRII”

În anul 2014, pe lângă Biserica Ortodoxă „Acoperământul Maicii Domnului” din satul Ghidighici, a fost înființată **Asociația Obștească „INSULA FERICIRII”**, care a fost înregistrată în cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu nr. 7044 din 23 decembrie 2014.

Asociația Obștească „Insula Fericirii” este o organizație de binefacere, neguvernamentală, apolitică, nonprofit, care desfășoară numeroase proiecte caritabile, culturale, sociale, educaționale, sportive și ecologice.

Pentru ca misiunea noastră să fie desfășurată cu mai mult succes și cu condiții potrivite serviciilor propuse, în anul 2015 noi am început construcția **Centrului de Caritate, Credință și Cultură „Insula Fericirii”** la Ghidighici. Acest centru va adăposti: cantină și curățătorie socială; centrul pentru copii din familii vulnerabile și vârstnici solitari; adăpost pentru persoane aflate în dificultăți; clase de studii; bibliotecă parohială; etc.

Acest centru va deveni o adevărată insulă a fericirii și a mângâierii pentru cei suferinzi și îndurerăți. Iar la intrare vom afișa următorul mesaj: ***Dacă suferi, oricine ai fi, intră, mănâncă, odihnește-te, recapătă-ți speranța, aici ești iubit!***

Cum ne puteți ajuta?

- **Făcând transfer pe contul bancar în LEI MD:** BC Moldova-Agroindbank SA
C/F: 1014620010144
IBAN: MD33AG000000022512474878
BIC: AGRNMD2X885
- **EURO:** BC Moldova-Agroindbank SA
IBAN: MD18AG0000000022513105357
SWIFT: AGRNMD2X

- **Oferind cele 2% din venitul anual**
- **Prin intermediul PayPal**
Paypal/islandofhappiness
- **Prin intermediul terminalului QIWI**
Alte servicii/Caritate/Insula Fericirii

Contacte:

Președintele – Maxim Melinti

Mob: +373-792-56-111

Adresa: mun. Chișinău, MD-2088, s. Ghidighici, str. Ștefan cel Mare, 55A,

e-mail: insulafericirii@gmail.com

facebook.com/insulafericirii

